

(R)EVOLUCIJA ŠOLSTVA

Vsi šolski sistemi in vse organizacije, ki skrbijo za razvoj šolstva, se stalno ukvarjajo z zahtevo in hkrati željo po izboljšanju kakovosti šolskega sistema. S povezovanjem in z izmenjavo praks ter upoštevanjem domačih in mednarodnih konceptualnih dokumentov in raziskav postavljajo v ospredje učenca, dijaka, ki bo opolnomočen ter sposoben živeti in delovati v družbi prihodnosti, v kateri bosta prilagodljivost (fleksibilnost) in učenje bistvena. Zato je treba pri učencih spodbujati in razvijati kompetence, povezane z delom (sodelovanje, pogajanje, sprejemanje odločitev, iskanje, izbira, strukturiranje in evalvacija informacij), učenjem in inovativnostjo (kritično mišljenje, učenje, reševanje problemov, ustvarjalnost, intelektualna radovednost) ter življenjem (državljanstvo, globalno zavedanje, kariera, osebna in družbena odgovornost). Ob tem pa je treba še naprej razvijati znanje pri akademskih predmetih in skrbeti, da to postane vrednota.

Da bodo slovenski vzgojno-izobraževalni zavodi (dalje šole) lahko odgovorili na vse te izzive, morajo preiti iz 'klasične šole' v 'inovativno šolo' ali šolo prihodnosti. V šoli prihodnosti delajo učitelji eksperti (uporabljajo problemski pristop, so fleksibilni, uporabljajo povratno informacijo o svojem delu, ustvarjajo optimalno klimo, globlje razumejo učenje in poučevanje, spremljajo učenčeve težave in presojajo njegovo stopnjo razumevanja in napredovanja, dajejo kakovostne povratne informacije učencem itd.), v šoli prihodnosti poteka vodenje za učenje (načrtovanje, implementiranje in vzdrževanje močnega inovativnega učnega okolja, da se spremembe zgodijo), v njej prevladujeta spodbudna učna klima in kultura dobre skupnosti, kjer je v središču učenje, šola pa se tudi povezuje v mreže in partnerstva (med šolami, s podjetji, z lokalno skupnostjo, raziskovalnimi institucijami itd.). To je šola, ki ni zgolj prostor, ampak pomeni proces.

Na poti k šoli prihodnosti je treba dati pomemben poudarek vodenju za učenje, učnemu okolju, profesionalnemu razvoju, gradivom in dokumentom ter spremljanju in vrednotenju. Ta področja so soodvisna, se dopolnjujejo in zahtevajo ustrezno načrtovanje, učinkovito implementacijo in evalvacijo tako na posameznem področju kot v celoti.

Področje učnega okolja obsega spodbudno klimo, sodelovalno delo, timsko sodelovanje ter kolegialno podpiranje, s pomočjo katerih se ustvarja kultura dobre skupnosti. Učno okolje sta poleg tega tudi fizični prostor in vsa tehnologija, ki jo v zadnjem času premišljeno in sistematično vpeljujemo v šolstvo. Ta tehnologija podpira nove koncepte dela v šolah, še posebej z e-gradivi in i-učbeniki, ki se pojavljajo v zadnjih letih. Ob vpeljavi e-gradiv in i-učbenikov pa je treba poskrbeti tudi za ustrezen profesionalni razvoj učiteljev ter načrtno spremljati in evalvirati delo v šolah.

Večji preskok na teh področjih se je zgodil po letu 2005, ko je Slovenija začela prejemati ESS-sredstva. Veliko projektov smo izvedli na Zavodu RS za šolstvo, kjer je bilo

glavno sporočilo, kako omehčati in pripraviti šole, strokovne delavce, da bodo začeli vpeljevati spremembe. Pripravili in izvedli smo projekte, ki so se usmerili na področje kulture dobre skupnosti, šolske klime, timskega sodelovanja, kritičnega mišljenja, sodelovalnega dela, različnih didaktičnih pristopov, šolskih razvojnih timov idr. Brez teh projektov bi bilo veliko težje vpeljevati kakršnekoli zamisli in ideje v šolski prostor. Tudi na področju informatizacije in digitalne pismenosti.

Na področju informatizacije in digitalne pismenosti je prišlo do preskoka, ko je leta 2007 vlada sprejela Strategijo razvoja informacijske družbe v Republiki Sloveniji (dalje Strategija) in postavila okvir za pripravo projektov, ki so to strategijo uresničevali. Strategija je pomembno začrtala smer razvoja tudi na področju izobraževanja in vključevala področja opremljanja vrtcev in šol, razvoj e-gradiv in e-učbenikov, usposabljanje strokovnih delavcev ter vpeljevanje in spremljanje novosti. V naslednjih letih so kot podlaga implementaciji Strategije na področju informatizacije potekali pomembni projekti – od E-šolstva, razvoja e-vsebin, e-učbenikov in e-okolja do Inovativne pedagogike 1 : 1 in e-Šolske torbe. Zavod RS za šolstvo je imel pri vseh projektih in dejavnostih vodilno vlogo tako v razvoju kot pri prenosu vseh rešitev v šolsko prakso. Skupaj s šolami smo razvijali, preverjali in uvajali tako gradiva kot ustrezne načine uporabe le-teh. Pri tem pa je bilo usposabljanje strokovnih delavcev vedno na prvem mestu. S premišljenimi koraki in povezovanjem med projekti smo podpirali področja, ki so za razvoj pomembna: opremljenost, razvoj gradiv in usposabljanje učiteljev. Ravno zaradi sodelovanja v vseh teh projektih, ki so se nanašali na ta tri področja, lahko danes govorimo o uspešni implementaciji omenjene Strategije. O tej uspešnosti govorijo tudi številke, objavljene in prikazane pri vseh projektih, še pomembnejše od številke pa so spremembe načina dela v razredih. Te so posledica vztrajnega dela vseh, saj se ne morejo zgoditi čez noč, vsaj v šolstvu ne.

Kako naprej? Zagotovo je treba na začrtani poti vztrajati. Iz klasične šole je treba preiti v šolo prihodnosti z vsemi zgoraj navedenimi elementi. Cilj je jasen: učence in dijake opolnomočiti za delo in življenje v družbi prihodnosti. To od nas, učiteljev, zahteva še več sprememb, še večje prilagajanje in vseživljenjsko učenje v zvezi z vpeljevanjem novih načinov poučevanja, preverjanja in učenja. Pri tem vključevanje tehnologije ni vprašanje. Vprašanje je samo, kako jo bomo vključevali v delo z učenci/dijaki, da bomo izkoristili njihov potencial in vsakemu posamezniku omogočili personalizirano učenje ter tako izboljšali njegove kompetence. Koraki pa morajo biti premišljeni in skrbno načrtovani, saj je področje izobraževanja zelo občutljivo. Ključno vprašanje je, ali smo kot družba pripravljeni na take spremembe v prihodnje in ali smo take spremembe pripravljeni tudi sprejeti.

Mag. Gregor Mohorčič,
Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport